

Posudek oponenta diplomové práce

Linda Vojáčková (2013): Regionální nezaměstnanost v Česku v období ekonomické krize 2008 – 2011

Vedoucí diplomové práce: RNDr. Josef Novotný, Ph. D.

Diplomová práce se týká stále aktuálního tématu dopadů ekonomické krize na trh práce a mapuje regionální rozdíly v úrovni a struktuře nezaměstnanosti v Česku. Práce vychází z předpokladu, že i přesto, že krize zasáhla významně prakticky všechny sektory a sféry ekonomiky, její dopady reflektované v úrovni nezaměstnanosti jsou regionálně velmi rozdílné, v závislosti na charakteru a struktuře ekonomiky. Tyto rozdíly však nejsou patrné jen na regionální úrovni, kde se v důsledku krize opět rozšiřují nůžky mezi jednotlivými regiony (jak ukázalo již několik publikací), ale i na úrovni lokální, v rámci mikroregionů vymezených v ČR na úrovni ORP.

Struktura práce poměrně dobře logicky postavena, práce je rozdělena do 6 standardních částí – úvod, teoretické zarámování, metodika, vlastní empirická analýza rozdělená na analýzu nezaměstnanosti na regionální a lokální úrovni a závěr.

Úvodní část je zarámování studovaného problému a popisu základních hypotéz – autorka DP si vymezuje dvě hlavní hypotézy, které se vztahují k rozdílným dopadům ekonomické krize na regionální a lokální úrovni. Navazující teoretická část obsahuje diskuzi nejvýznamnějších publikací, které se vztahují k tématu DP a které jsou základem pro formulaci uvedených hypotéz. Autorka zde ukazuje dobrý přehled domácích i zahraničních publikací a poměrně detailně diskutuje jejich závěry a výsledky. Co mi zde chybí, je vlastní, jednoduché, ale agregované shrnutí poznatků těchto publikací a jejich provázání na hypotézy, které by ukázalo nejen pečlivé nastudování všech těchto publikací, ale také kritický nadhled.

Třetí je kapitola věnovaná metodice, která jednoduše představuje definice hlavních pojmů, hlavní zdroje dat a také přístup k analýze vybraného regionu. Výběr zvolených metod lze hodnotit jako adekvátní k analyzovanému problému. V případě analýzy vybraného regionu zde však chybí informace, s kým byly vedeny uvedené rozhovory / rozhovor – není patrné, zda se jednalo o jeden rozhovor či jich bylo více a s kým byly vedeny. Tuto informaci doporučuji doplnit určitě během obhajoby, případně doplnit samostatným listem také do DP.

Následuje vlastní empirická část DP, která začíná analýzou vývoje nezaměstnanosti po roce 2008 v ČR jako celku a v regionálním pohledu. Analýza se týká období 2008-2011. Vzhledem k tomu, že ekonomická recese pokračovala v Česku prakticky až do současnosti a data týkající se nezaměstnanosti jsou dostupná jen několik měsíců nazpět, není zřejmé, proč autorka nehodnotila období delší. Analýza je založena na základních datech a ukazatelích nezaměstnanosti a jejich jedné popisné a grafické analýze, doplněné o hodnocení ukazatelů regionálních disparit. Na několika různých grafech a kartogramech autorka jednoduše ukazuje změny regionální mapy nezaměstnanosti a postavení jednotlivých regionů. V závěru kapitoly pak autorka své poznatky shrnuje a dává do souvislosti s uvažovanými faktory, které podle ní nejvíce ovlivnily rozdíly v dopadech ekonomické krize na úroveň nezaměstnanosti. Klíčovým faktorem je podle autorky struktura nezaměstnanosti a dominance omezeného počtu zaměstnavatelů v jednotlivých regionech. Vyhodnocení vlivu tohoto faktoru je však závislé spíše na kvalitativních datech, ekonomická struktura jednotlivých regionů a diverzifikace trhu práce nebyly autorkou hodnoceny.

Stěžejní a nejrozsáhlejší část analýzy je věnovaná analýze vybraného mikroregionu – regionu ORP Uničov. Na úvod jsou představeny hlavní charakteristiky tohoto regionu, které mohou být významné pro vysvětlení analyzovaných dopadů trhu práce – dopravní dostupnost, podnikatelská aktivita, vzdělanost a základní charakteristiky obyvatelstva. Ač to není přesně uvedeno, výběr těchto faktorů a dat je samozřejmě ovlivněn dostupností dat na úrovni ORP, která není příliš velká.

Analýza se dále věnuje vyhodnocení dat nezaměstnanosti v rámci zvoleného mikroregionu – na úrovni jednotlivých obcí. Analýza využívá opět především základních dat a popisných a grafických metod hodnocení, je zde však patrná snaha prezentovat tato data v kontextu a hledat vývojové trendy a souvislosti. Je tomu tak například hned v úvodu, kde autorka hodnotí změny v úrovni nezaměstnanosti v obcích ve dvou vybraných obdobích v grafu č. 8 – nešťastně zvolené měřítko a uspořádání grafu však znamená, že graf je velmi nepřehledný. Kromě míry nezaměstnanosti hodnotí autorka dále strukturu uchazečů o práci a tuto analýzu doplňuje o poměrně detailní popis a vyhodnocení hlavních zaměstnavatelů ORP Uničov. Kapitola obsahuje také jednoduché shrnutí provedené analýzy zaměřené na hlavní silné a slabé stránky mikroregionu, nikoliv však na vnitroregionální rozdíly, které jsou tématem práce.

Závěr práce se opětovně vrací k jejímu cíli a vymezeným hypotézám, které diskutuje na základě realizované analýzy. Vzhledem k tomu, že se analýza primárně týkala vyhodnocení dat nezaměstnanosti a nikoliv faktorů, které mají rozdílné dopady ekonomické krize na nezaměstnanost vysvětlovat, jsou závěry pouze zčásti podloženy provedenou analýzou. Na druhé straně je patrné, že autorka se snažila tyto informace získat a minimálně na kvalitativní úrovni je provazuje s realizovanou analýzou nezaměstnanosti. Některé vazby však i přesto nejsou zcela zřejmé, v rámci obhajoby bych ráda autorku požádala o vysvětlení zejména těchto bodů:

- Jaký je klíčový faktor pro uvedené rozdíly v míře nezaměstnanosti na lokální úrovni a proč?
- Jakou roli hraje uvedená dopravní dostupnost – je vázána na možnosti dojížděky obyvatel za prací do jiných regionů? Nebo na atraktivitu obce pro investory / podnikatele?
- Jakou roli hraje podle Vás dojížděka / vyjížděka za prací – existuje zde rozdíl mezi analyzovanými obcemi? Nebo je úroveň a struktura dojížděky za prací obdobný?
- Jakou roli z hlediska dopadů ekonomické krize na nezaměstnanost hrají uvedené faktory otevírací doba obchodů, mateřských školek, školních družin?
- Jako významný faktor uvádíte nesoulad mezi nabídkou pracovních míst a poptávkou, co se týče např. požadované kvalifikace a vzdělání – jedná se o nesoulad na úrovni obce, mikroregionu nebo kraje? Z analýzy není patrné o jaký nesoulad, resp. na jaké úrovni regionů se jedná – můžete toto tvrzení doplnit o konkrétní údaje a vyhodnocení?

Práci i přes uvedené nedostatky a výtky doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 8. září 2013

Pavla Žížalová